

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 437/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. septembra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Co 115/2018 zo 14. mája 2019 v časti rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského

súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 115/2018 zo 14. mája 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v právnej veci žalobkyne [REDACTED] (ďalej len „žalobkyňa“) proti sťažovateľke vo veci žaloby o náhradu škody krajský súd napadnutým rozsudkom žalobkyni priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania z titulu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy proti sťažovateľke v plnom rozsahu a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania z titulu nároku na náhradu proti žalobkyni v plnom rozsahu. V oboch prípadoch o výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. V danom prípade nie je možné rozhodnutie odvolacieho súdu o náhrade trov konania napadnúť odvolaním, pretože napadnuté rozhodnutie v časti, v ktorej bolo rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania, nie je rozhodnutím súdu prvej inštancie. Rozhodnutie odvolacieho súdu o náhrade trov konania nemožno napadnúť ani dovolaním.

3. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí deklaroval, že o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), teda zohľadňoval zásadu úspechu strán sporu. Žalobkyňa si v žalobe uplatnila nárok na náhradu škody spôsobenej väzobným stíhaním v celkovej sume 510 536,41 eur s príslušenstvom, z toho suma 12 627,63 eur predstavovala náhradu majetkovej škody, zvyšok náhradu nemajetkovej ujmy. V priebehu konania súd prvej inštancie pripustil zmenu žaloby tak, že žalobkyňa požadovala náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 1 000 000 eur s príslušenstvom. Vo výsledku nárok žalobkyne na náhradu majetkovej škody bol právoplatne zamietnutý ešte v roku 2009, teda bola úspešná sťažovateľka v celom rozsahu, a preto jej krajský súd priznal právo na náhradu trov konania. Pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, rozsudkom krajského súdu bol žalobkyni priznaný nárok na jej náhradu vo výške 81 400 eur. Na základe uvedeného dospel krajský súd k záveru, že žalobkyňa bola plne úspešná s odôvodnením, že výška plnenia závisela od úvahy súdu a žalobkyňa bola úspešná, čo sa týka základu uplatneného nároku.

4. Sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd v rámci rozhodovania o trovách konania postupoval v rozpore s príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku,

keďže v ich zmysle sa úspech v konaní zisťuje porovnávaním petitu žalobného návrhu a výroku súdu v rozhodnutí vo veci samej. U žalobkyne pôjde o plný úspech vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje s petitom žalobného návrhu. V danej veci bola žalobkyni zo žalovanej nemajetkovej ujmy vo výške 1 000 000 eur priznaná len suma 81 400 eur, teda plný úspech v konaní nemala.

5. Ak krajský súd prijal záver o plnom úspechu žalobkyne v časti náhrady nemajetkovej ujmy a sťažovateľke v časti náhrady majetkovej škody, bol krajský súd povinný v záujme spravodlivého usporiadania veci rozhodnúť podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že náhradu trov konania primerane rozdelí alebo neprizná žiadnej procesnej strane, čo by sa viac blížilo k spravodlivému usporiadaniu veci.

6. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí žiadnym spôsobom nezohľadnil ani úspech sťažovateľky v časti úrokov z omeškania, v dôsledku ktorého je sťažovateľka úspešnejšou stranou v konaní. Okrem toho krajský súd priznal žalobkyni aj sťažovateľke náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania, ale žiadnym spôsobom nezohľadnil celkový priebeh a vývoj súdneho konania, počas ktorého bola sťažovateľka vo všetkých odvolacích konaniach úspešnejšou stranou. Závery krajského súdu vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia a týkajúce sa nároku na náhradu trov konania sú podľa sťažovateľky zjavne svojvoľné a zakladajú extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti. Krajský súd rezignoval na hľadanie spravodlivosti a rovnováhy, postupoval svojvoľne a formálne bez uvedomenia si dôsledkov svojho rozhodnutia, čím došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky.

7. Sťažovateľka tiež poukázala na skutočnosť, že ide o rozhodnutie, na podklade ktorého by malo byť vydané uznesenie súdom prvej inštancie prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP. V tomto prípade ale strany nemôžu predpokladať, ako rozhodne súd prvej inštancie o výške trov konania, ani dospieť k záveru, že toto rozhodnutie bude v súlade s napadnutým rozsudkom a v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, pretože nie je možné prijať záver, že by akékoľvek trovy právneho zastúpenia žalobkyne v odvolacom konaní boli účelné a odôvodnené, no v zmysle napadnutého rozsudku by priznané mali byť. Na základe uvedeného je napadnutý rozsudok podľa názoru sťažovateľky nevykonateľný.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zruší napadnutý rozsudok v časti rozhodnutia o trovách konania a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie.

9. Pre úplnosť sťažovateľka uviedla, že vo veci samej podala proti napadnutému rozsudku dovolanie.

II.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

13. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Ústavou vymedzená právomoc ústavnému súdu neumožňuje, aby nahrádzal rozhodovacia činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ pred tým, ako požiada o ústavnú ochranu ústavný súd, musí vyčerpať všetky (iné) dostupné a účinné prostriedky ochrany svojich práv. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol (môže) domôcť ochrany svojich práv v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a v danom prípade Civilným sporovým poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

16. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti z nej ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté. Podanie dovolania a súbežne s ním aj podanie ústavnej sťažnosti navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu na rozhodovanie vo veci v čase do rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o dovolaní.

17. Ak sa sťažovateľka domáha ochrany svojho práva jednak na všeobecnom súde a zároveň na ústavnom súde, je jej ústavná sťažnosť predčasne podaná. To platí aj za situácie, že dovolanie bolo podané vo veci samej a nesmerovalo proti výroku

o náhrade trov konania, keďže v prípade vyhovujúceho rozhodnutia o dovolaní dôjde k zrušeniu napadnutého rozsudku aj v časti rozhodnutia o náhrade trov konania ako závislého výroku. Pokiaľ by rozhodnutie o dovolaní bolo negatívne, má sťažovateľka pri zachovaní princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možnosť napadnúť ústavnou sťažnosťou rozhodnutie dovolacieho súdu. Pokiaľ ide o námietky proti napadnutému rozhodnutiu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, je možné ich potom uplatniť súčasne, ale až v ústavnej sťažnosti uvedenej v predchádzajúcej vete (to isté rozhodnutie nemožno súčasne napádať v dovolacom konaní aj v konaní o ústavnej sťažnosti). V takom prípade lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (tento princíp sa premietol i do § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde).

18. Vzhľadom na prezentované závery ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu